

Activiteitenplan

Vredenseweg 4 t/m 6

Winterswijk

ERS architecten bna

Activiteitenplan

Vredenseweg 4 t/m 6

Winterswijk

Opdrachtgever: ERS architecten bna

Projectnummer: 3192.03

Datum: 27-10-2020

Projectleider en rapporteur: Jur Metselaar

Autorisatie: Laura Tilleman

Opdrachtnemer: Buro Ontwerp & Omgeving
Velperweg 157
6824 MB Arnhem
Postbus 2033
6802 CA Arnhem
info@ontwerpenomgeving.nl
www.ontwerpenomgeving.nl

1	INLEIDING	3
2	SAMENVATTING	4
2.1	Locatiegegevens	4
2.2	Soort	4
2.3	Ontheffing	4
3	PROJECTGEBIED	6
3.1	Beschrijving projectgebied	6
3.2	Toekomstige situatie	7
4	METHODE EN ONDERZOEKSRESULTATEN	8
4.1	Methode	8
4.2	Onderzoeksresultaten	9
5	GEWONE DWERGVLEERMUIS	10
5.1	Staat van instandhouding	10
5.2	Effecten	10
5.3	Maatregelen	10
6	MAATREGELEN EN PLANNING	12
6.1	Uitvoering van de werkzaamheden	12
6.2	Ophangen tijdelijke verblijfplaatsen	12
6.3	Ongeschikt maken van het gebouw	13
6.4	Controle op de effectiviteit	14
6.5	Bescherming tijdelijke verblijven	14
6.6	Sloop van bebouwing	14
6.7	Aanbrengen permanente verblijven	14
6.8	Logboek	15
6.9	Planning	15
7	WERKPROTOCOL	16
8	WETTELIJK BELANG EN ALTERNATIEVEN	17
8.1	Wettelijk belang	17
8.2	Alternatieven	17
9	KWALIFICATIE EN CONTACTGEGEVENS	18
9.1	Kwalificatie onderzoekers	18
9.2	Opdrachtgever	18
9.3	Ecoloog en opdrachtnemer	18
10	LITERATUURLIJST	19
10.1	Referenties	19
10.2	Overige geraadpleegde bronnen	19

1 INLEIDING

In opdracht van ERS architecten bna is door Buro Ontwerp & Omgeving een activiteitenplan opgesteld voor een locatie aan de Vredenseweg 4 t/m 6 te Winterswijk. Aanleiding is de op 14 februari 2020 uitgevoerde quickscan natuurtoets en het daaruit voortvloeiende nader onderzoek. Het nader onderzoek richtte zich op gebouwbewonende vleermuizen en gierzwaluwen.

In onderstaande tabel staat een samenvatting van de resultaten van het nader ecologisch onderzoek. Aangegeven is welke soort is aangetroffen, welke artikelen van de Wet natuurbescherming mogelijk worden overtreden en welke vervolgstappen genomen moeten worden.

Soort	Aanwezigheid	Locatie	Wnb artikel	Vervolgstep
Gewone dwergvleermuis	1 zomerverblijf, 2 paarverblijven en 1 winterverblijf (5 individuen)	Spouwmuur t.h.v. de Eikenstraat en dakrand Lijsterbesstraat	3.5 lid 1, 2 en 4	<ul style="list-style-type: none">• Ontheffing Wnb• Activiteitenplan
Gierzwaluw	-	-	-	<ul style="list-style-type: none">• -

In totaal zijn er één zomerverblijf, twee paarverblijven en één winterverblijf van gewone dwergvleermuizen aangetroffen binnen het projectgebied. Het winterverblijf wordt gebruikt door vijf individuen. Het zomerverblijf en één van de paarverblijven bevindt zich op exact dezelfde plek, waardoor dit voor één exemplaar een dubbele verblijfsfunctie betreft. Bij de werkzaamheden op de locatie worden Wnb artikel 3.5 lid 1, 2 en 4 mogelijk overtreden.

Voor het overtreden van de verbodsbepalingen uit artikel 3.5 lid 2 en 4 (soorten opzettelijk storen en verblijfplaatsen vernielen) is een ontheffing in het kader van de Wet natuurbescherming noodzakelijk. Daarnaast is ook artikel 3.5 lid 1 relevant voor gebouwbewonende vleermuizen. Dit artikel heeft betrekking op het doden en vangen van soorten. Er is echter geen ontheffing in het kader van dit wetsartikel nodig indien mitigerende maatregelen worden getroffen en zorgvuldig wordt gehandeld.

Voor de geplande ontwikkeling wordt daarom een ontheffing in het kader van de Wet natuurbescherming aangevraagd voor de verstoring, beschadiging en vernieling van verblijfplaatsen van gewone dwergvleermuizen (artikel 3.5 lid 2 en 4 Wnb). Deze ontheffing wordt aangevraagd voor de periode 01-01-2021 tot 31-12-2025. Dit activiteitenplan dient ter onderbouwing van de mitigerende maatregelen, compenserende maatregelen en de ontheffingsaanvraag.

In het voorliggende rapport worden achtereenvolgens de samenvatting (hoofdstuk 2), het projectgebied (hoofdstuk 3), de methode en onderzoeksresultaten (hoofdstuk 4), de betrokken soort (hoofdstuk 5), de maatregelen en planning (hoofdstuk 6), het werkprotocol (hoofdstuk 7), het wettelijk belang en de alternatieven (hoofdstuk 8) en de kwalificaties en contactgegevens (hoofdstuk 9) beschreven.

2 SAMENVATTING

2.1 Locatiegegevens

Adres:	Vredenseweg 4 t/m 6 7101 LN Winterswijk
Gemeente:	Winterswijk
Provincie:	Gelderland
Coördinaten:	51.97419, 6.72561
Kadastraal:	WTW00-I-11937

2.2 Soort

Nederlandse naam:	Gewone dwergvleermuis
Wetenschappelijke naam:	<i>Pipistrellus pipistrellus</i>
Functie plangebied:	Paarverblijf, zomerverblijf en winterverblijf
Periode aanwezig:	Jaarrond
Nader onderzoek door:	Buro Ontwerp & Omgeving
Uitvoeringsjaar:	2020
Vastgesteld:	Conform vleermuisprotocol 2017

2.3 Ontheffing

Periode ontheffing:	01-01-2021 tot 31-12-2025
Verbodsbepaling:	Artikel 3.5 lid 2 en 4, storen, vernielen en beschadigen rustplaatsen
Aanvraag op grond van:	Artikel 3.8 lid 5b 3 ^e belang: "in het belang van de volksgezondheid, de openbare veiligheid of andere dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard en met inbegrip van voor het milieu wezenlijke gunstige effecten"
Motivering:	Om een duurzame, toekomstbestendige situatie te creëren moet het oude gebouw worden gesloopt. Meer informatie in hoofdstuk 8.
Alternatieven:	Het pand is op geen enkele wijze meer opnieuw te gebruiken en staat herontwikkeling van de locatie in de weg. Meer informatie in hoofdstuk 8.
Alternatief inrichtingsplan:	Het pand heeft een gebouwstructuur die niet geschikt is om er een nieuwe functie aan te geven. Alleen middels sloop kan er een nieuwe ontwikkeling op deze locatie mogelijk gemaakt worden. Meer informatie in hoofdstuk 8.
Alternatieve werkwijze:	Bij sloop van de gebouwen gaan de verblijven van de gewone dwergvleermuis verloren. Dit is niet te voorkomen. De werkzaamheden vinden plaats in de minst kwetsbare periode waarbij de gewone dwergvleermuis in een eerder stadium heeft kunnen wennen aan nieuwe verblijfplaatsen (kasten). Dit is het meest gunstige alternatief, waarbij de mate van verstoring zoveel mogelijk wordt beperkt.
Alternatieve planning:	De planning is afgestemd op de aanwezigheid van de gewone dwergvleermuis. Het pand wordt in de minst kwetsbare periode ongeschikt gemaakt. Pas daarna wordt het pand gesloopt.

Mitigatie:	Ja, meer informatie pagina 10-14
Effectief bewezen:	Alternatieve verblijfslocaties Slopen buiten de kwetsbare periode
Begeleidend ecooloog:	Ja
Instandhouding:	Ja, meer informatie op pagina 10
Onderbouwing:	Zie hoofdstuk 8.

3 PROJECTGEBIED

3.1 Beschrijving projectgebied

Het projectgebied ligt in de kern van Winterswijk en bestaat uit de bebouwing en een parkeerterrein aan de Vredenseweg 4 t/m 6 (figuur 1). Rondom het complex bevinden zich woningen, een parkje, een begraafplaats, enkele winkels en een cafetaria. Aan de noordzijde loopt de Vredenseweg, aan de oostkant de Eikenstraat en aan de zuidkant van het gebouw bevindt zich de Lijsterbesstraat.

Figuur 1. Ligging projectgebied aan de Vredenseweg (donkerrode lijn).

Het gebouw heeft een oppervlakte van circa 1.840 m², heeft twee etages en is voorzien van een plat dak. Tussen de noordgrens van het gebouw en de Vredenseweg bevindt zich een parkeergelegenheid en een klein groenperkje. Aan de noordostrand van het terrein staan twee jonge bomen. Het projectgebied is grotendeels verhard en los van het voorgenoemde is er geen begroeiing aanwezig in het projectgebied.

3.2 Toekomstige situatie

De voorgenomen ontwikkeling betreft de sloop van het bestaande complex en het realiseren van tien woningen. Ook wordt ruimte gemaakt voor nieuwe parkeervakken en worden er grasperkjes en enkele heesters aangeplant (figuur 2).

Figuur 2. Toekomstige situatie projectgebied (ontwerp)

4 METHODE EN ONDERZOEKSRISULTATEN

4.1 Methode

Het nader onderzoek is uitgevoerd conform het vleermuisprotocol 2017 (Vleermuisvakberaad Netwerk Groene Bureaus & Zoogdiervereniging, 2017).

Omdat onderzoek is gedaan naar gebouwbewonende vleermuizen is de onderzoeksmethode van de gewone dwergvleermuis aangehouden, waarbij ook andere vleermuissoorten aangetoond konden worden. Dit houdt in dat er in de periode mei tot oktober 2020 de volgende onderzoeken zijn uitgevoerd (BIJ12, 2017):

- Kraamverblijven: Twee onderzoeksrondes (15 mei - 15 juli) met een tussenperiode van minimaal tien dagen;
- Zomerverblijven: Twee onderzoeksrondes (15 mei - 15 aug) met een tussenperiode van minimaal tien dagen, waarbij minimaal één onderzoeksrunde moet plaatsvinden in de kraamperiode;
- Paarverblijven: Twee onderzoeksrondes (15 aug - 30 sep) met een tussenperiode van minimaal tien dagen.
- Massawinterverblijven: Twee onderzoeksrondes (1 aug - 10 sep) met een tussenperiode van minimaal tien dagen. Dit onderzoek is gecombineerd met het onderzoek naar paarverblijven.

De veldbezoeken zijn uitgevoerd onder omstandigheden die gunstig zijn voor het waarnemen van vleermuizen. De temperatuur was bij alle veldbezoeken tenminste 10°C, de windsnelheid lag onder de 5 Bft. en er viel geen neerslag, anders dan lichte motregen. De veldbezoeken voor de verschillende verblijfsfuncties werden gecombineerd uitgevoerd indien dit mogelijk was.

Type onderzoek	Datum	Tijd	Temp. (°C)	Wind (Bft.)	Weer	Waarnemers
Kraam	11-06-2020	22:00 – 00:00	16	NO2	Bewolking 95 – 60% en droog	J. Metselaar M. Grishchenko
Zomer	26-06-2020	03:20 – 05:20	18	O2	Bewolking 0% en droog	J. Metselaar M. Grishchenko
Kraam/ zomer	14-07-2020	21:45 – 23:45	17 – 15	NW1	Bewolking 100% en droog	J. Metselaar M. Grishchenko
Paar/massa- winter	26-08-2020 – 27-08-2020	22:15 – 02:00	16 – 14	NW3	Bewolking 100 – 0% en droog (motregen tussen 22:49 en 22:52)	J. Metselaar
Paar/massa- winter	09-09-2020	00:00 – 02:00	17	ZZW2	Bewolking 100% en droog	J. Metselaar

De onderzoeken werden uitgevoerd met behulp van vleermuisdetectors (Batlogger M en Pettersson D200) waarmee ultrasone geluiden van vleermuizen hoorbaar werden gemaakt voor het menselijk oor.

5 GEWONE DWERGVLEERMUIS

5.1 Staat van instandhouding

De gewone dwergvleermuis is een algemeen voorkomende soort, waarvan geen aanwijzingen bekend zijn voor een aantalsverandering (Nationale Databank Flora en Fauna, 2020). De staat van instandhouding is in de huidige situatie 'ongunstig – ontoereikend' in Nederland. De criteria populatieomvang, verspreidingsgebied, kwaliteit van het leefgebied en toekomstperspectief zijn beoordeeld als gunstig. Het toekomstperspectief wordt beoordeeld als ongunstig, waardoor de eindbeoordeling ongunstig is. Daarbij wordt wel vermeld dat de staat van instandhouding als 'gunstig' beoordeeld wordt indien voldoende mitigerende maatregelen genomen worden (Arcadis, 2018). Er wordt niet verwacht dat de staat van instandhouding in gevaar komt bij het verwijderen van deze verblijfplaatsen. Door het aanbieden van vervangende verblijfplaatsen worden negatieve effecten op de plaatselijke populatie zoveel mogelijk voorkomen.

De gewone dwergvleermuis komt bijna overal in Nederland voor en leeft in verschillende biotopen. De soort jaagt bij opgaande vegetatie, bossen, bomenrijen, water en in de bebouwde kom, in tuinen of bij straatlantaarns (Janssen et al., 2008). In de omgeving van het projectgebied is voldoende geschikt leefgebied aanwezig. Omliggende woningen aan de Eikenstraat, Vredensestraat, Singelweg en Scholtenenk hebben geschikte kantpannen of andere openingen en het ten westen van het projectgebied gelegen park en begraafplaats kunnen worden gebruikt om langs te foerageren. Naast het aanbieden van vervangende verblijfplaatsen is het voor de soort dus ook mogelijk om naar andere gebouwen in de omgeving uit te wijken.

5.2 Effecten

De gewone dwergvleermuis valt onder de Habitatrichtlijn en is beschermd volgens artikel 3.5 van de Wet natuurbescherming. Hierdoor is het verboden om de soort opzettelijk te doden of vangen (artikel 3.5 lid 1 Wnb), is het verboden om de soort opzettelijk te verstoren (artikel 3.5 lid 2 Wnb) en is het verboden de vaste voortplantingsplaatsen of rustplaatsen te beschadigen of vernielen (artikel 3.5 lid 4 Wnb).

Overtreding van artikel 3.5 lid 1 moet worden voorkomen door op zorgvuldige wijze te handelen en de werkzaamheden uit te voeren in de minst kwetsbare periode van het jaar.

Omdat het complex dient als zomer-, paar- en winterverblijfplaats zal de sloop leiden tot overtreding van artikel 3.5 lid 2 en lid 4 van de Wet natuurbescherming.

Zoals boven beschreven worden op korte of lange termijn geen negatieve effecten verwacht op de lokale populatie en staat van instandhouding van de gewone dwergvleermuis. Dit wordt voorkomen door het nemen van maatregelen, zorgvuldig te handelen en de werkzaamheden uit te voeren buiten de kwetsbare periodes.

5.3 Maatregelen

De eerste stap die genomen moet worden is het treffen van mitigerende maatregelen door het plaatsen van tijdelijke verblijfplaatsen. Deze moeten binnen 100 à 200 meter van de huidige verblijven worden aangebracht. Omdat er twee paarverblijven zijn vastgesteld moet er gemitigeerd worden met acht vleermuiskasten. Voor het plaatsen van tijdelijke paarverblijfplaatsen geldt een gewenningsperiode van zes maanden voorafgaand aan de paarperiode. Dit betekent dat tijdelijke kasten uiterlijk 15 februari aanwezig moeten zijn. De helft hiervan moet ook geschikt kunnen zijn als zomerverblijf. De gewenningsperiode voor zomerverblijven is drie maanden, waarin alleen de maanden april t/m oktober meetellen. De gewenningsperiodes zullen elkaar daarom deels overlappen. Gekozen is voor vleermuiskast Elisa, gemaakt door Faunus Nature Creations, die gelijkwaardig is aan in het kennisdocument voorgeschreven vleermuiskasten.

Voor de winterverblijven zijn geen standaard oplossingen bekend. Tijdelijke vervanging van het winterverblijf is niet mogelijk. Er wordt daarom direct geïnvesteerd in permanente voorzieningen die voldoende bescherming bieden tegen winterse omstandigheden. Hierdoor is gekozen van vier permanente wintervoorzieningen van Faunus Nature Creations, namelijk drie maal vleermuiskast Celina en één maal vleermuiskast Ariela.

De volgende stap die genomen moet worden is het ongeschikt maken van het gebouw. Dit moet plaatsvinden in de periode waarin vleermuizen het minst kwetsbaar zijn, namelijk tussen 15 april en 15 mei of tussen 15 augustus en 31 oktober. Deze periodes zijn gekozen na overeenstemming met de Zoogdiervereniging en de Provincie Utrecht (M. Warringa, persoonlijke communicatie, 16-10-2020). Gelet op de gewenningsperiodes van tijdelijke vleermuiskasten is de eerstvolgende periode waarin het gebouw ongeschikt kan worden gemaakt tussen 15 augustus en 31 oktober 2021. Na de gewenningsperiode van zes maanden kan het gebouw ongeschikt worden gemaakt door de spouw flink te laten tochten. Dit kan bereikt worden door de muren op de hoeken van het gebouw volledig te verwijderen. Het doel van deze maatregel is dat vleermuizen uit het gebouw vertrekken voordat de werkzaamheden plaats gaan vinden. Wanneer het gebouw ongeschikt is gemaakt, kunnen de vleermuizen de tijdelijke verblijfplaatsen gebruiken als vervangende verblijfplaats. Vijf dagen na het ongeschikt maken van het gebouw moet worden gecontroleerd of er nog vleermuizen aanwezig zijn. Als deze niet meer worden waargenomen kan de begeleidend ecooloog het gebouw natuurvrij verklaren en kan de sloop plaatsvinden. Hiermee is overtreding van artikel 3.5 lid 1 van de Wnb voorkomen.

Als de bouwfase eenmaal is aangebroken moeten permanente verblijfplaatsen worden gerealiseerd in de nieuwe bebouwing. Permanente verblijfplaatsen kunnen op meerdere manieren worden gerealiseerd. Duurzame verblijfplaatsen kunnen in een spouwmuur worden gerealiseerd door deze toegankelijk te maken en geschikt te houden voor vleermuizen (bijv. door open stootvoegen). Verder kunnen permanente verblijfplaatsen worden gecreëerd door een meerlaagse gevelbetimmering aan te brengen. Daarnaast kunnen ook gevelkasten ingemetseld worden in de bebouwing, bijvoorbeeld van type IB VL 04 van Vivara Pro. Omdat er één paar- en één gecombineerd paar/zomerverblijf is aangetroffen moet er conform het kennisdocument met acht permanente kasten worden gecompenseerd.

6 MAATREGELEN EN PLANNING

6.1 Uitvoering van de werkzaamheden

De planning van de werkzaamheden is afgestemd op de aanwezigheid van de gewone dwergvleermuis en het jaarrond in gebruik nemen van verblijfplaatsen. De werkzaamheden die de vleermuizen kunnen verstoren vinden daarom plaats in de minst kwetsbare periode, namelijk van half april tot half mei of half augustus t/m 31 oktober (zie tabel). Deze periodes zijn gekozen in overeenstemming met de Zoogdiervereniging en de Provincie Utrecht (M. Warringa, persoonlijke communicatie, 16-10-2020). Pas nadat het pand ongeschikt is gemaakt en de effectiviteit van deze maatregel is gecontroleerd, mag de sloop plaatsvinden. Met het in acht nemen van de gewenningstijd is de eerstvolgende mogelijkheid tussen 1 september en 15 oktober 2021.

	Jan	Feb	Mrt	Apr	Mei	Jun	Jul	Aug	Sep	Okt	Nov	Dec
Gewone dwergvleermuis	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■

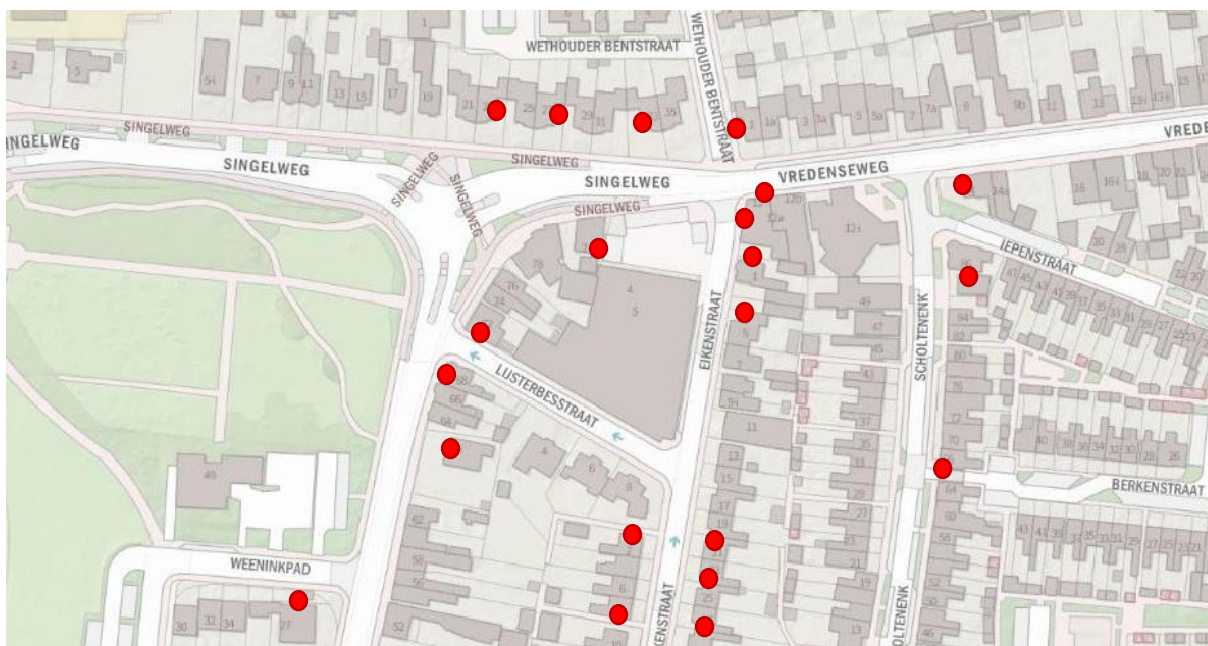
De ecologische maatregelen worden in de onderstaande volgorde uitgevoerd:

- Ophangen tijdelijke verblijfplaatsen;
- Tijdig ongeschikt maken van het gebouw;
- Controle op effectiviteit;
- Bescherming tijdelijke verblijven;
- Sloop gebouw;
- Aanbrengen nieuwe verblijven;

6.2 Ophangen tijdelijke verblijfplaatsen

In totaal moeten er acht tijdelijke paar/zomerkasten worden geplaatst. Deze worden geplaatst tussen week 43 en 46 van 2020. De kasten worden opgehangen volgens de voorschriften van het 'Kennisdocument Gewone dwergvleermuis' van BIJ12. Dit houdt onder andere in dat ze allemaal op 3 meter hoogte zijn geplaatst met een vrije invliegrouwe en buiten het bereik van predatoren. Ook mogen ze niet op dezelfde gevel worden aangebracht (BIJ12, 2017). Potentiële locaties voor het ophangen van vleermuiskasten zijn weergegeven in figuur 4. Voor de tijdelijke paarverblijfplaatsen geldt een gewenningsperiode van minimaal zes maanden, wat betekent dat de vleermuizen zes maanden de tijd moeten hebben om de nieuwe verblijven te inspecteren. De gewenningsperiode voor zomerverblijven bedraagt drie maanden, waarin alleen de maanden april t/m oktober meetellen. Omdat het zomerverblijf ook als paarverblijf wordt gebruikt hoeven niet vier extra kasten te worden geplaatst. Wel moet rekening worden gehouden met drie maanden gewenningstijd in de maanden april, mei en juni. Dit houdt in dat het gebouw vanaf 15 augustus 2021 ongeschikt mag worden gemaakt indien de ontheffing is verleend.

Voor winterverblijven zijn geen passende maatregelen bekend volgens het kennisdocument. Het ophangen van vleermuiskasten is daarom maatwerk. Tijdelijke vervanging van winterverblijven is niet mogelijk. Er moeten daarom direct permanente verblijfplaatsen worden aangeboden. De kasten moeten zo dicht mogelijk bij de oorspronkelijke overwinterplek worden geplaatst en van een goed isolerend materiaal zijn, zodat vleermuizen ook bij strenge winters een veilig onderkomen hebben. In tegenstelling tot de kasten voor paarverblijven, mogen de winterkasten op dezelfde gevel worden aangebracht. Potentiële locaties voor het ophangen van vleermuiskasten zijn weergegeven in figuur 5. Indien het bevoegd gezag dit vereist moet de effectiviteit van de winterkasten worden onderzocht door middel van monitoring.

Figuur 4. Potentiële locaties voor het ophangen van acht tijdelijke paar/zomerverblijven (rood)

Figuur 5. Potentiële locaties voor het ophangen van vier winterverblijven (blauw).

6.3 Ongeschikt maken van het gebouw

Het ongeschikt maken van het gebouw kan plaatsvinden in de periode half augustus tot eind oktober of half april tot half mei. Dit moet minimaal vijf dagen voorafgaand aan de werkzaamheden gebeuren. Om het gebouw ongeschikt te maken als verblijfplaats moet de spouw flink gaan tochten. Dit kan bereikt worden door gaten in de muren te maken of door de dakbedekking los te maken, dan wel gaten hierin te maken. Er wordt aangeraden om de muren op de hoeken van het gebouw volledig te verwijderen, waardoor een flinke tocht in de spouwmuur ontstaat en licht kan doordringen. Gaten van 50 x 50 cm zijn vaak onvoldoende om tocht in de spouw te creëren (BIJ12, 2017). Het doel van deze maatregel is dat vleermuizen uit het gebouw vertrekken voordat de sloopwerkzaamheden plaats gaan vinden.

6.4 Controle op de effectiviteit

Nadat de gebouwen ongeschikt zijn gemaakt moet er na vijf dagen een controle plaatsvinden. Deze controle vindt plaats in dezelfde vorm als het nader onderzoek naar vleermuizen. De temperatuur moet voor het uitvoeren van dit onderzoek dus boven de 10 graden Celsius liggen. Wanneer er nog steeds gewone dwergvleermuizen aangetroffen worden moeten de maatregelen worden uitgebreid. Na vijf dagen vindt er dan opnieuw een controle plaats. Wanneer er geen vleermuizen meer aanwezig zijn wordt het gebouw natuurvrij verklaard door de begeleidende ecoloog en mogen de werkzaamheden worden uitgevoerd.

6.5 Bescherming tijdelijke verblijven

De tijdelijke verblijven (en permanente winterverblijven) moeten tijdens de werkzaamheden worden beschermd. Er mag geen (bouw)verlichting schijnen of uitstralen op de aangebrachte vleermuiskasten. Na uitvoering van de werkzaamheden blijven deze voorzieningen hangen. Als het gewenst is deze voorzieningen te verwijderen, kan dit pas nadat de permanente verblijven zijn geplaatst, de gewenningsperiode voor deze kasten voorbij is en de afwezigheid van vleermuizen in de vleermuiskasten is gecontroleerd.

6.6 Sloop van bebouwing

De bebouwing moet gesloopt worden vanaf één zijde. Op deze manier hebben eventueel nog aanwezige dieren de mogelijkheid om te ontsnappen. Wordt een dier tijdens de sloop aangetroffen dan moet dit dier de kans krijgen om zichzelf in veiligheid te brengen. Bij onbekende situaties wordt contact opgenomen met de begeleidende ecoloog.

6.7 Aanbrengen permanente verblijven

Bij de bouw van nieuwe woningen worden op acht plaatsen permanente paar/zomerkasten in de gevels verwerkt (figuur 6). Hiervoor worden inbouwkasten gebruikt die in de spouw worden aangebracht. Gebruikt worden de stenen IB VL 04 van Vivara Pro of gelijkwaardige vleermuiskasten. Zes kasten worden in de zes aanwezige kopgevels geplaatst. De twee resterende kasten worden in voor- of achtergevels verwerkt.

Figuur 6. Locaties waar acht permanente paar/zomerkasten kunnen worden aangebracht – de paarse contouren om de nieuw te bouwen woningen.

6.8 Logboek

Van alle werkzaamheden wordt een ecologisch logboek bijgehouden dat (digitaal) op de projectlocatie aanwezig is. Het is belangrijk dat alle mitigerende en compenserende maatregelen goed gedocumenteerd worden. Dit houdt in dat de locaties van de nestkasten duidelijk in beeld moeten worden gebracht, maar ook de datum waarop deze geplaatst worden. Daarnaast moet hier ook in komen te staan wanneer de controle wordt uitgevoerd op de afwezigheid van vleermuizen en wanneer het gebouw natuurvrij is verklaard.

6.9 Planning

De planning van de maatregelen die in dit hoofdstuk aan bod zijn gekomen staat in onderstaande tabel weergegeven.

	2020			2021								
	Okt	Nov	Dec	Jan	Feb	Mrt	Apr	Mei	Jun	Jul	Aug	Sep
Kwetsbare periodes												
Nestkasten ophangen												
Gewenningsperiode		P	P	P	P	P	P/Z	Z	Z			
Doorlooptijd ontheffingsaanvraag												
Gebouw ongeschikt maken											Vanaf 15	
Afwezigheid controleren											Vanaf 20	
Start werkzaamheden											Na 20*	

* Nadat afwezigheid vleermuizen is bevestigd

7 WERKPROTOCOL

Eind oktober – 15 november 2020

- Acht tijdelijke vleermuiskasten en vier permanente winterkasten worden opgehangen binnen 200 meter van het complex

Eind oktober – 15 november 2020

- Ontheffingsaanvraag wordt ingediend (doorlooptijd van 20 tot 26 weken)

15 augustus – 31 oktober 2021 (na verkrijgen ontheffing)

- Ongeschikt maken van complex d.m.v. het slopen van de muren op de hoeken van gebouw. Eventueel gaten maken in muren of verwijderen van kozijnen en/of dakbedekking
- Het doel is om tocht te creëren in het complex en de spouwmuren, zodat vleermuizen het pand zullen verlaten

20 augustus – 31 oktober 2021 (vijf dagen na het ongeschikt maken)

- Controle op effectiviteit (nachttemperatuur 10°C of hoger)
- Natuurvrij verklaring als er geen vleermuizen meer aanwezig zijn
- Als er wel vleermuizen aanwezig zijn, gebouw verder ongeschikt maken en na 5 dagen weer een controle

21 augustus – 31 oktober 2021 (na natuurvrij verklaring)

- Aanvang sloop en werkzaamheden
- Realisatie van acht permanente vleermuisverblijven (open stootvoegen, gevelbetimmering of ingemetselde gevelkasten)

Logboek

Van alle werkzaamheden en maatregelen wordt een logboek bijgehouden. Hierin komt te staan welke maatregelen er zijn genomen, wanneer deze genomen zijn en wie er bij betrokken zijn geweest. Ook als er bepaalde soorten worden aangetroffen tijdens de werkzaamheden moet dit in het logboek worden vermeld

8 WETTELIJK BELANG EN ALTERNATIEVEN

8.1 Wettelijk belang

Het complex staat al geruime tijd leeg en bevindt zich in een slechte staat van onderhoud. De leegstand midden in een woonwijk is ook niet bevorderlijk en zorgt voor een verslechtering van de leefomgeving. Omdat het gebouw verlaten is bestaat er een verhoogd risico op inbraak en diefstal van herbruikbare materialen. Om het gebouw zijn bouwhekkens geplaatst en wordt regelmatig gesurveilleerd om de openbare veiligheid te waarborgen. Los daarvan is het gebouw gasgestookt. Door het oude pand te slopen en aardgasvrije nieuwbouwwoningen te realiseren wordt voorzien in de regionale woningbehoefte en zal er minder CO₂-uitstoot plaatsvinden. Hierdoor wordt bijgedragen aan het behalen van de klimaatdoelen van Parijs. Op deze manier wordt tevens een duurzame toekomstige situatie gecreëerd die minder belastend is voor het milieu en bijdraagt aan een betere leefomgeving voor de omwonenden en toekomstige bewoner(s).

Voor de gewone dwergvleermuis wordt de ontheffing daarom aangevraagd in het kader van artikel 3.8 lid 5b belang 3°: *“in het belang van de volksgezondheid, de openbare veiligheid of andere dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard en met inbegrip van voor het milieu wezenlijke gunstige effecten”*

8.2 Alternatieven

Er zijn geen reële alternatieven voorhanden waarmee de verblijfplaatsen van de gewone dwergvleermuis behouden blijven. Het complex staat al lange tijd leeg en heeft een bouwstructuur die niet geschikt is om er een nieuwe functie aan te geven. Het behouden van het complex is geen alternatief omdat er daarmee geen doelmatige herontwikkeling van het terrein mogelijk is. Door het gasgestookte complex te slopen en aardgasvrije nieuwbouwwoningen terug te bouwen wordt een duurzame en toekomstbestendige situatie gecreëerd.

Door het nemen van soortgerichte maatregelen worden negatieve gevolgen zoveel mogelijk voorkomen. Door het nemen van mitigerende en compenserende maatregelen en te werken in de minst kwetsbare periodes van de gewone dwergvleermuis wordt het meest gunstige alternatief gebruikt waarmee de mate van verstoring zoveel mogelijk wordt beperkt. De maatregelen die in dit rapport worden besproken zijn gebaseerd op het kennisdocument van BIJ12 en zijn daarmee voldoende effectief bewezen.

9 KWALIFICATIE EN CONTACTGEGEVENS

9.1 Kwalificatie onderzoekers

Buro Ontwerp & Omgeving is betrokken als ecologisch adviseur van dit project. De heer J. Metselaar en mevrouw L. Tilleman zijn betrokken als projectleider bij dit project. Het veldwerk voor het nader onderzoek is uitgevoerd door de heer J. Metselaar en Dr. M. Grishchenko.

De heer J. Metselaar is afgestudeerd in Diermanagement aan de Hogeschool Van Hall Larenstein.

Mevrouw L. Tilleman is afgestudeerd in Toegepaste biologie aan de HAS Den Bosch.

Dr. M. Grishchenko is gepromoveerd in Resource ecology aan de Wageningen Universiteit.

9.2 Opdrachtgever

ERS architecten bna

Stationsweg 25

7061 CT Terborg

Opdrachtgever: Rudy Schuurman

Telefoonnummer: 0315 323070

E-mail: rschuurman@ers.nl

9.3 Ecoloog en opdrachtnemer

Bedrijf: Buro Ontwerp & Omgeving

Naam: Jur Metselaar

Telefoonnummer: 06 30927432

E-mail: j.metselaar@ontwerpenomgeving.nl

10 LITERATUURLIJST

10.1 Referenties

Arcadis (2018). *De staat van instandhouding, Factsheets voor 25 soorten in Gelderland*. Arnhem, Nederland: Arcadis

BIJ12 (2017). *Kennisdocument Gewone dwergvleermuis Pipistrellus pipistrellus Versie 1.0, juli 2017*. Utrecht, Nederland: BIJ12

Janssen, J. A. M., Schaminée, J. H. J., Brasseur, S. M. J. M., & de Bruyne, R. H. (2008). *Europese Natuur in Nederland. Soorten van de Habitatrichtlijn. Tweede sterk herziene en uitgebreide druk*. Zeist, Nederland: KNNV Uitgeverij

Nationale Databank Flora en Fauna (2020). *NDDF Verspreidingsatlas Zoogdieren. Pipistrellus pipistrellus*. Geraadpleegd op 29 september 2020 via <https://www.verspreidingsatlas.nl/8496199#>

Vleermuisvakberaad Netwerk Groene Bureaus, Zoogdierverseniging (2017). *Vleermuisprotocol 2017, maart 2017*. www.netwerkgroenebureaus.nl en www.zoogdierverseniging.nl

10.2 Overige geraadpleegde bronnen

Dietz, C. & Kiefer, A. (2016). *Bats of Britain and Europe*. Londen, Verenigd Koninkrijk: Bloomsbury Publishing.

Middleton, N., Froud, A. & French, K. (2016). *Social Calls of the Bats of Britain and Ireland* (2e ed.). Exeter, Verenigd Koninkrijk: Pelagic Publishing.

